

ENDES MIHÁLY

Kígyót, békát

Bizony, már őket is védeni kell! Tudjuk /?/ - papíron minden hazai kétéltű és hüllőfaj védett. A valóság pedig? Megszűnő élőhelyek, a meglévők elszennyeződése-mérgeződése. Mindennek az eredménye a csökkenő populációk, egyes fajok megfogyatkozása, sőt eltűnése. Próbálkozások, akciók évek óta történnek, zajlik itt-ott az ismeretterjesztés is. Tervezik az országos állományfelmérést, eredménye minden bizonnyal "mutató" könyv lesz. De azért felmerül néhány probléma is, vessünk hát rájuk egy pillantást!

Egy országos felméréshez sok-sok szakember kell. Nem sok fajról van ugyan szó: 15 kétéltű és ugyancsak 15 hüllő élő hazánkban. Meghatározásuk viszont kényes, nehéz feladat, nem egyszer a profinak is fejtörést okoz - dacára a jó meghatározónak (hol van ez?). Természetesen vonatkozik mindez a petékre és lárvákra is. Biológiájuk, ökológiájuk, kapcsolataik alig-alig ismertek. Minderre alaposan fel kellene készülnünk. Különben fehér foltokkal lesz teli a térkép. A téves meghatározásokkal meg csak saját magunkat csapjuk be. A külföldet "nem". Az elhiszi, hogy komolyan dolgoztunk...

Védelmükkel kapcsolatban legtöbbször a varangymentő akciókról hallottunk, olvashattunk (többek között a CALANDRELLA hasábjain is). A tavasszal párzani, petézni a műutakon át vonuló békák összeszedése, árkokkal, terelőhálókkal való irányítása folyik évről évre. Ám 1984. augusztus 12-én nem ökolnyai felnőtt állatok vonultak át a műuton, amelyek számára a 2x2 cm-es szembőségű terelőháló kellő védelmet nyújt. Nem bizony, hanem az azévi szaporulat, a másfél-két centiméteres békacsecsemők ezrei, tízezrei, s lelték tömegesen korai és

értelmetlen halálukat az autógumik alatt. Évről évre. Ám vonulnak ők máskor is. Így telelni, vizekből a szárazra és szárazról a vizekbe. Megrázó élmény volt 1988. szeptember 25-én a Hegyalján a Bodrog partjáról a műúton át igyekvő vízisiklók százainak pusztulását látni.

Nehezen felejtethető egy nyári éjszaka emléke is. A Beregi - síkságon történt, 1988. június 27-én. Egész napos esőzés után, teljes sötétségben haladtunk autóval a Gelénes és Csaroda közötti műúton. Az úttest ekkor sugározta ki melegét, gőzölt a fényszóró által megvilágított aszfaltburkolat. Rajta pedig béka, béka és béka. Nehezen mozogtak, inkább csak ültek és melegedtek. Az erdeit leszámítva mind a nyolc alföldi békafaj előkerült itt. Hosszú út volt ez a néhány kilométer. Mármost gyalogosan, zseblámpákkal, nyomunkban a lépésben haladó autóval. Szedtük, vittük őket, pedig fárasztó túra állt mögöttünk. "Mellesleg" faunisztikai tanulmánynak sem volt rossz. Ilyen szituáció pedig másutt, máskor is előfordul, ugye?

Veszélybe kerülnek az utódok is. Árvizi kiöntések, időszakos vízállások mind csábító petézőhelyek. Aztán jön a szárazság, s a peték és lárvák (ebihalak) tömegei szárazra kerülnek. Egy-egy idejekorán végrehajtott akció (sorozat) sokat jelentene. Persze alaposan fel kell mérni a környéket, a helyzetet és a lehetőségeket. Anyagi vetülete minimális, a technikai felszerelés pedig? Játékvödör, műanyag kislapát. És - igen, egy kis hely a szívünkben - értük. Azaz tulajdonképpen magunkért.